

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : การปฏิบัติตามความเชื่อในลัทธิใหม่ของชุมชน
 ชื่อผู้เขียน : นายปณิธาน ว่างสุริยพันธ์
 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
 รองศาสตราจารย์ ดร. พศิน แดงจวง ประธานกรรมการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ กรรมการ
 รองศาสตราจารย์ ดร. เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต กรรมการ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การศึกษาการปฏิบัติตามความเชื่อใหม่ของชุมชน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามความเชื่อใหม่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาที่ตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง ซึ่งชุมชนแห่งนี้ได้เข้ามาเรียนรู้เรื่องราวของลัทธิตามแบบฉบับลัทธิโยเรแท้ หรือศาสนาตามหลักพระคัมภีร์ ที่เชียงใหม่เดียวใจ ตำบลหนองทอย อำเภอเมือง ซึ่งสถานที่ทั้งสองนี้อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีระยะทางห่างกันประมาณ 20 กว่ากิโลเมตร ชุมชนกับเดียวใจมีความผูกพันเกี่ยวข้องกันอย่างมากตามคติของลัทธิใหม่นี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากสองแหล่งนี้ควบคู่กัน โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน โดยคัดเลือกจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันและเป็นสมาชิกของลัทธิโยเรในระดับผู้นำ และระดับล่าง

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนซึ่งเป็นสมาชิกของลัทธิใหม่นี้ มีความเชื่อและเลื่อมใสในลัทธิโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การหายจากโรคภัยไข้เจ็บ การหลุดพ้นจากความยากจน และมีชีวิตครอบครัวที่เป็นสุขปราศจากการทะเลาะวิวาท ชุมชนที่เข้าสู่ลัทธิมีหลากหลายแต่ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่ยากจนและการศึกษาค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ลัทธิมีหลักการเผยแพร่แนวคิดและความเชื่อลักษณะเครือข่าย จึงมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท อย่างไรก็ตามผลการวิจัยพบว่า ลัทธิมีหลักการ - แนวคิด พิธีกรรม ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว และแปลกแตกต่างไปจากลัทธิทางศาสนาอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด โดยจะเผยแพร่แบบฉบับนี้ที่เดียวใจ หรือศูนย์กลางของลัทธิ และเมื่อชาวบ้านนำลัทธินี้กลับเข้าไปยังชุมชนแล้ว ชาวบ้านไม่ได้ปฏิบัติตามเกณฑ์ของลัทธิทั้งหมด แต่จะทำการผสมผสานความเชื่อต่าง ๆ ของตนเองไปด้วย จึงทำให้ออกมาเป็นลักษณะ

โยเรแบบชาวบ้าน คือประกอบด้วย คติพุทธ คติพราหมณ์ คติการนับถือผี และคติโยเร มีวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่เกิดไปจากชุมชนอื่น ๆ เช่น เลื่อมใสในพระศรีอารียเมตไตรยแต่แท้จริงแล้วยังยกย่องพระพุทธรเจ้าเป็นเทพสูงสุดอยู่

ความเข้มข้นของการผสมผสานศาสนาของชุมชนในครั้งนี้นั้น มีปัจจัยที่เกื้อหนุนให้เกิดอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานภาพของบุคคล เช่น ชายสูงอายุ จะนำความเชื่อใหม่เข้ามาผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมได้ดีกว่า ผู้หญิง หรือเด็ก ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น เศรษฐกิจยุคทุนนิยมในปัจจุบันมีผลทำให้ชุมชนหันเข้าสู่ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติมากขึ้น โดยนำหลากหลายความเชื่อมารวมกัน ปัจจัยด้านการเรียนรู้ในท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นการเรียนรู้จากครอบครัว การเรียนรู้แบบธรรมดาพิสัย โดยมีกระบวนการอบรมขัดเกลาทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมเข้ามาสนับสนุน และปัจจัยด้านผลประโยชน์ซึ่งเป็นของลัทธิเองและของชุมชน เช่น เรื่องของเงินรายได้ หรือ การได้รับการยกย่องจากสังคม เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่านวัตกรรมที่เป็นนามธรรม โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ นั้น ชุมชนจะรับความเชื่อใหม่เข้ามาผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิม จนกระทั่งได้รูปแบบของความเชื่อใหม่ที่แท้จริงออกมาตามที่งานวิจัยนี้นำเสนอ

Thesis Title : Practices of a Neo-Doctrine Belief in Communities
 Author : Mr.Panithan Wungsureeyanun
 M.Ed. : Nonformal Education
 Examining Committee :

Assoc. Prof. Dr. Phasina Tangchuang	Chairman
Assist. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat	Member
Assoc. Prof. Dr. Cherdla Soontornvipart	Member

Abstract

The purposes of this research, namely Practices of a Neo-Doctrine Belief in Communities, were: firstly, to study practices relating to the beliefs in neo-doctrine of a community; and secondly, factors concerning such practices. This qualitative research was conducted in Yuwa sub-district, Sanpatong District of Chiang Mai Province. This community was initially found involved in learning system of Jorei doctrine at Chiang Mai Keo-Kai Centre, Nonghoy Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province. The centre is around 20 kilometres far from the community. Relationships between both the community and centre were closely related on the basis of the neo-doctrine.

This qualitative research employed a multi-technique to collect data such as participant and non-participant observations, formal and informal interviews with 15 particularly selected interviewees. The selection was made from the people who lived in the same community and also the members of the new Yorei doctrine at high and lower ranking levels.

The findings of this research may be concluded as follows:

A community was the member of the Jorei neo-doctrine in which the beliefs and faiths aimed at raising its villagers' quality of life. Some examples of such life betterment were to be out of disease, poverty, and to have

better standard of living without any social conflict and quarell. There were a number of communities becoming the members of such neo-doctrine, but most of their villagers were rather economically poor with low education.

The doctrine was found as an attempt to establish network of its concept and beliefs. Such establishment was spreaded rapidly. Therefore, there was an increase of its members both in urban and rural areas. However, this study found that the doctrine had its own unique principles, concepts, rite and practices different from those of other religions. The distributions of such ritual and conceptual practices were emerged from Keo-Kai Centre which have functioned as its centre.

The study found that when the villagers as the members of the Jorei neo-doctrine had brought over the beliefs and faiths into their villages, they did not follow the whole practices as initially guided by the doctrine. They integrated their own beliefs into the Jorei neo-doctrine's thoughts. As a consequence, such integration resulted in a creation of a new local Yorei based on the villagers' beliefs and practices in Buddhism, Bhramanism and animism mixed with the original thoughts of Jorei. Their pattern of living might be in a different way from that of other villages, such as the beliefs in "Phra Sri-Araya-Metrai- the Supreme or next Buddha", but still paying a respect toward the currently respected Buddha.

The degree of religious and belief integration of the villagers and their communities could be affected by 4 dimensional factors. Firstly, a personal factor relating to ages and sex could influence to integrate the new beliefs with their local conceptual practices distinctively. For example, the aged males could lead such integration much better than that of the females or children. The second factor was relating to social, economic and local cultural aspects. Such second factor could lead the communities to believe in super nature increasingly by integrating various kinds of beliefs together. The third factor was concerned

with learning situations in the locality. Most of the learning situations could be found in the villagers' families and informal learning context, with a support from socialization directly and indirectly. The fourth factor was relating to a beneficial aspect of the neo-doctrine (Jorei Centre) and the community such as income or social admirations.

Hence, an abstractive innovation particularly relating to community beliefs could be as that the communities could integrate the new beliefs with their local or indigenous beliefs and practices. That was the existing belief pattern found by this research.